BERNARDINI BALDI

IN TABVLAM AENEAM EVGVBINAM,

Lingua Hetruſca veteri perſcriptam,

DIVINATIO.

AVGVSTÆ VINDELICORVM,
ad inſigne pinus.

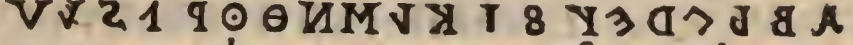
Anno MDCXIII.

LECTVRO S.

QVam BERNARDINVS BALDVS Diuinationem in tabulam Eugubinam ad MARCVM VELSERVM miſit, ea ob argumenti nouitatem & peregrinitatem, atque adeò multò maximè propter incredibilem conatus audaciam, lucem mereri viſa eſt. Nam de cætero BALDVS diſertè teſtatum voluit, ſe ex hoc ingenij pæne luſu, laudem neque petere neque expectare, cum interpretando ſcopum ubique aſſequutum, in tantis tenebris ne ipſe quidem ſperare audeat. Se felicioribus ingenijs facem attollere, quo longius illa deinde progreſſa, meliora & certiora proferant. Profectò eruditione ſæculi, & hac litterarum luce indignum videri, ex quo Gabrielius, Smetius ſiue Lipſius, & Gruterus tabulam ediderunt, hominem natum inuentum eſſe neminem, qui unius ſaltem voculæ explicationem profiteretur. Porrò, quoniam Beroſi & Catonis teſtimonijs BALDVS in commentario interdum uſus eſt, lectorem monendum putauit, ſe non ignorare quæ ſint eruditorum fere omnium de Anniano Beroſo præiudicia: interim perſpicaciores nonnullos, in tam denſis nugarum nubibus, alicubi emicantes veritatis radios obſeruaſſe: itaque ſcriptorem, quem à priſco genuino Chaldæo longè alium eſſe neceſſariò fateantur, neque tamen Annij, aut non multo ſuperiori ætate confictum, ſed tum mala manu corruptum & interpolatum fuiſſe exiſtiment, non omninò abijciendum, quin cum delectu legendum ſentire. Verum hæc BALDVS per ſe in medio vult ſita eſſe, nam quæ ex Annij Beroſo attulerit, e-

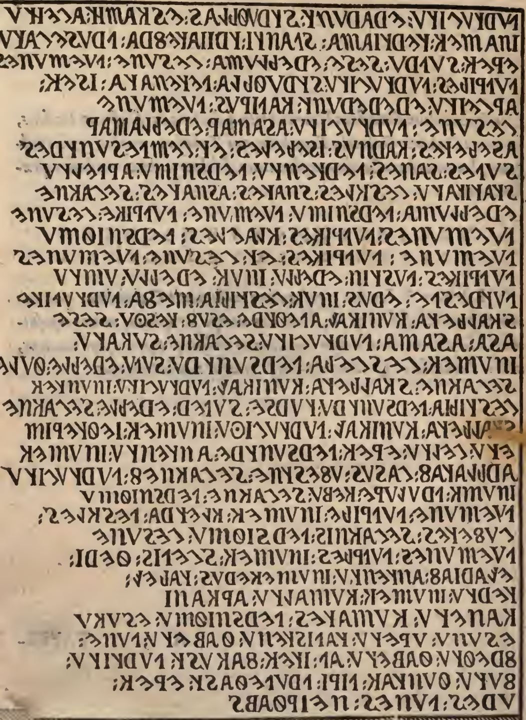
tiam aliunde ait licuiſſe confirmare. Catonis fragmenta fere pari ſententiæ acerbitate damnata: ſed, ut non omnium unus idem guſtus eſt, Auſonium Popmam, hominem eleganter doctum, quiq; Catonem multum triuerit, cum quæ eius exſtant omnia ederet & notis illuſtraret, quæ ſequuntur verba de ijs ſcripta reliquiſſe. *Hæc Catonis nomine olim edidit I. Annius Viterbienſis, homo, ut illa tempora ferebant, & diligens & eruditus. Nec eſt mihi quidem dubium, quin ſint excerpta ex* II. *&* III. *lib. Originum, in quibus tractauit de origine & ſitu urbium Italicarum. Cuius ſententiæ meæ ea ratio eſt, quod hic ſcribitur: Cum Orobijs Colonijs ibi primus inſedit, quorum origo incerta, uti Comi, Bergomi, Licini-fori, & aliquot circa populorum. Rurſus: Ameria ferme nongentis annis & amplius reſtituta, ante Perſei bellum. & hoc utrumque Catonem tradidiſſe, author eſt Plinius lib.* III. *cap.* XVII. *&* XIV. *Sed non auſim affirmare eſſe contextum verborum Catonis: quin potius crediderim, illum qui excerpſit, ſumma rerum capita, partim Catonis, partim ſuis verbis retuliſſe. Quæ cauſſa me mouit, ut non putarem eſſe operæpretium hæc pluribus explicare.*

Alphabetum Etruſcum Hebraico ritu à dextera in ſiniſtram tendens, à Comite Gabriele Gabrielio Engubino, qui Tabellæ exemplar typis euulgauit, Latinis characteribus explanatum, fideliter in hunc modum repræſentamus.

V T S R P PH O N M L K I G F E D C B A

Litteram ⊙ *Latinæ* o *reſpondere exiſtimauit Gabrielius: quæ tamen reſpondet ipſi f. ideſt ph, Hebraico nempè p raphato, ut nos repoſuimus: Habetur enim in verbo* *rudſuciphu, quod ſæpè iteratur, unico tantùm loco: & ideo rarus fuiſſe videtur eius litteræ uſus.*

Ad commodiorem lectionem ita Romanè ſcribi
poterit, ordine inuerſo.

Rudſuciſu : edadunſ: Sſduoblas: eskamiſu: Aceiſu:
Inumek: Fedſiama: sranſi: ſdiaſegda: rduſecaſu:
Epek: ſurdu: ſeſe: edebluma: ceſune: ruemunes:
Rurpibes: Rudſuciſu: Sſduobla: Reſenaſu: iſek:
Apceiſu: edededunſ: caripus: Ruemune:
Ceſune: Rudſuciſu: Aſamap: Edeblamap:
Aſebeſes: Kadnus: iſebeles: Eſ: cemres: vnſdes:
Sures: ſanes: Redſenſu: Redſnemu: Aprelſu:
Sſaſiſaſu: ceskles: snaſes: Asnaſes: secakne:
Edebluma: Redſnimu: Ruemune: Rurpike: Ceſune:
Ruemunes: Rurpikes: klacles: Redſniomu:
Ruemune: Rurpikes: Eſ: ceſune: Ruemunes:
Rurpikes: Rusſin: Edeblu: inuk: edeblu: umſu:
Ruſde: ſre: edus: inuk: cesſibia: mega: rudſuriſe:
Skalbeſa: kunikat: Areoſde: eſug: ſesphu: ſeſe:
Aſa: Aſama: Rudſuciſu: ſecakne: ſukaſu:
inumek: ceſceba: Redſunſdu: ſuru: edeble: oule:
Secakne: skalbeſa: kunikat: Rudſuciſu: Inunſek:
Cesſibia: Redſunſdu: fudſe: ſured: edeble: ſecakne:
Scalbeſa: Kunikat: Rudſuciſu: inumek: jeoſepim:
Eſu: celſu: Epek: Redſunſde: Anſenſu: inumek:
Adblaſag: caſus: vgesſne: ſecakneg: Rudſuciſu:
Inumk: Rdutube: Kebu: ſecakne: Redſniomu:
Ruemune: Rurpibe: inumek: kleſda: reskles:
Cugeſes: ſecaknis: Redſiomu: ceſune:
Ruemunes: Rurpbes: inumek: ſceris: oedi:
Etadiag: Anſenſu: Inumek: edus: ſabet:
Fedſu: Inumek: Kumalſu: Apkani:

Kaneſu **:** *kumaſes* **:** *Redſniomu* **:** *eſuku* **:**
Eſunu **:** *veeſu* **:** *ſatisſenu* **:** *oabeſu* **:** *Rune* **:**
Gdeoſu **:** *oabeſu* **:** *Ar* **:** *iſek* **:** *Gak* **:** *usf* **:** *Rudſiſu* **:**
Guſu **:** *ounſak* **:** *Rɩpi* **:** *Rdureoasſ* **:** *Epek* **:**
Vdes **:** *Runes* **:** *Neipo* **:** *Abs* **:**

Latina Tabulæ ad verbum explicatio.

Rudfuciſu: *edadunſ*: *Sſduoblas*: *eskamiſu*: *aceiſu*:
Rex noſter : *Dominus noſter* : *Sſduoblas* : *excitator noſter* : *pater noſter* :
Inumek: *Fedſiama*: *sranſi*: *Fdɩaſegda*:
& legislator : *liberatrix noſtra mater* : *Domina noſtra* : *Fdɩaſegda* :
Rduſecaſu : *Epek*: *ſurdu*: *ſeſe*: *edebluma*:
Contritionem noſtram : *educendo* : *propulſauerunt* : *ſexies* : *Aulum* :
Ceſune: *Ruemunes*: *Rurpibes*: *Rudſuciſu*: *Sſduoblas*:
Conſulem : *Romanæ* : *Reipublicæ* : *Rex noſter* : *Sſduoblas* :
Refenaſa: *iſek*: *Apceiſu*:
debilitauit : *& præcipitanter currere fecit* : *uim inferentem nobis* :
Ededunſ: *caripus*: *Ruemune*: *ceſune*: *Rudſuciſu*:
Conturbantem nos : *Carbonem* : *Romanum* : *Conſulem* : *Rex noſter* :
Aſamap: *Edablamap*: *Aſebeſes*: Kadnus:
Deſolatores noſtros : *Luctus noſtros* : *Aſebeſam* : *kadnus* :
Iſebeles: *Ef*: *Cemres*: *Vnſdes*: *Sures*: *Sanes*:
& Sebelem : *atque* : *Cemrem* : *Vnſdem* : *Surem* : *Sanem* :
Redſenſu: *Redſnimu*: *Aprelſu*: *sſaſiſaſu*:
Perſecutores noſtros : *frænauit* : *Duces noſtri* : *protectores noſtri* :
Ceskles: *ſnaſes*: *Asnaſes*: *ſecakne*: *Edebluma*:
Velites : *equos* : *equites* : *continuerunt* : *Aulum* :
Redſnimu: *Ruemune*: *Rurpike*: *Ceſune*: *Ruemunes*: *rurpikes*:
frænauerunt : *Romanam* : *Rempublicam* : *Conſulem Romanæ* : *Reipublicæ*

Klakles:

Klacles: *Redſniomu*: *Ruemune*: *Rurpikes*: *Eſ*:
Effuſiones: *compeſcuerunt*: *Romanam*: *Rempublicam*: *atque*:
Ceſune: *Ruemunes*: *Rurpikes*: *Rusſin*:
Conſules: *Romanæ*: *Reipublicæ*: *ſagittarios*:
Edeblu: *inuk*: *edeblu*: *umſu*: *Rufde*: *ſre*:
Auli: *& milites*: *Auli*: *Pop. noſter*: *proſtrauit*: *Principes*:
Edus: *inuk*: *cesſibia*: *mega*: *rudſuriſe*:
contriuit: *& milites*: *nobiles*: *tabefactus eſt*: *Rex noſter*:
Skalbeſa: kunikat: *Areoſde*: *eſug*:
qui fuit ut pater noſter: *ſepulcrum*: *ædificauimus*: *ſepiuimus*:
Fesphu: *ſeſe*: *Aſa*: *Aſama*: *Rudſuciſu*:
plorauimus: *ſexies*: *medicinam*: *deſolationis*: *Regem noſtrum*:
Secakne: *ſukaſu*: *Inumek*: *ceſceba*:
operuimus: *umbraculum noſtrum*: *& legislatorem*: *tanquã dormientem*:
Redſunſdu: *ſuru*: *edeble*: *oule*: *Secakne*:
ſtrauimus: *effudimus*: *planctum*: *fortem*: *tumulauimus*:
Skalbeſa: kunikat: *Rudſuciſu*:
Eum qui erat ut pater noſter: *Vrnam*: *Regis noſtri*:
Inunſek: *Cesſibia*: *Redſunſdu*: *ſudſe*:
Et liberatoris: *tanquam Patris*: *ſtrauimus*: *foſſam*:
Sured: *edeble*: *ſecakne*: *Scalbeſa*:
officium: *luctus*: *tumulauimus*: *eum qui erat, ut pater noſter*:
Kunikat: *Rudſuciſu*: *inumek*: *jeoſepim*:
Vrnam: *Regis noſtri*: *& legislatoris*: *Interpretis*:
Eſu: *celſu*: *Epek*: *Redſunſde*: *Anſenſu*:
Amplexatoris: *virtutis noſtræ*: *Eductoris*: *collocauimus*: *exaltator noſter*:
Inumek: *Adblaſag*: *caſus*: *vgesſne*: *ſecakneg*:
& legislator: *ſenio confectus*: *decrepitus*: *corruptus eſt*: *fundauit*:
Rudſuciſu: *Inumk*: *Rdutube*: *Kebu*: *ſecakne*:
Rex noſter: *& legislator*: *imperium optimum*: *Domus*: *fundauit*:

Redſniomu: Ruemune: Rurpibe: inumek: kleſda:
frænavit: Romanam: Rempúblicam: & legislatorem: Imperatorem.
Reskles: Cugeſes: ſecaknis: Redſiomu:
Milites: fabros: caſtrorum metatores: frænauit:
Ceſune: Ruemunes: Rurpbes: inumek:
Conſulem: Romanæ: Reip: & legislatorem:
Sceris: oedi: Etadiag: Anſenſu:
Adoleſcens: perdidit: mærore affecit: ſubleuator noſter:
Inumek: edus: ſabet: Fedſu: Inumek:
& legislator: contrivit: ſabet: Redemptor noſter: & legislator:
Kumalſu: Apkani: Kaneſu: kumaſes:
Succiſorem noſtrum: vim inferentem: oſorem noſtrum: inſurgentẽ in nos:
Redſniomu: eſuku: Eſunu: veeſu:
frænavit: corruere fecit: mortuus eſt: amplexator noſter:
Fatiſenu: oabeſu: Rune: Gdeoſu:
Eques noſter: Amicus noſter: Princeps: exercitus noſtri:
Oabeſu: Ar: iſek: Gak: uſf:
Amicus noſter: lux: deductor: eductor: congregator:
Rudſiſu: Guſu: ounſak: Ripi:
Perſecutionum noſtrorum: corpus ſuum: eductum: torpens:
Rdu: reoaſf: Epek: Vdes: Runes:
Attenuatum: favilla: eduximus: & cinerem Principis.
Neipo: Abs:
Vnguentis obleuimus: Patris:

Inter-

Etruſcam linguam antiquis temporibus diſſimilem prorſus à Latina fuiſſe, multis didicimus teſtimonijs; & inprimis ex Liuio, is enim ait, Cum ad ſiluam Cyminam à Fabio Conſule victi eſſent Etruſci, quidam eos per ſiluam inſecutus, qui linguam Etruſcam probè nouerat. Idem quoque alibi Romanos ſcribit pueros antiquitus Etruſcis litteris, ſicuti poſteà Græcis, erudiri ſolitos. Aulus quoque Gellius libro Atticarum Noctium XI. *Cauſidicum illum carpens, qui obſoletis nimium vocibus utebatur, ait; Adſtantes verbi vi non intellecta, quaſi neſcio quid Tuſcè, aut Gallicè dixiſſet, uniuerſos riſum excitaſſe. Plinius item ilicem vetuſtam Romæ dicit fuiſſe, æreis litteris Etruſcis inſcriptam. Multa verò huc pertinentia conſultò omittimus, utpotè antiquitatis cultoribus obuia. Porrò hoc cum ita ſit, iurè dubitari poſſit, unde nam idioma illud originem traxerit. Certè plures olim, tum Græcos tum Barbaros, Etruſcam oram varijs temporibus occupaſſe, palàm eſt; Lydos nempè, Peloponnenſes, Pelaſgos; Antiquiſſimis autem temporibus etiam Hebræos, ut è Beroſi antiquitatibus colligitur, duce Iano inſediſſe. Comerus enim, cognomine Gallus, filius Iaphet, poſt Noam venit in Italiam, urbes erexit, leges dedit: Poſt quem venit & Cham, ſubinde iterùm Noë, qui eiecit Cham, diuiſit colonias, Ianiculum inſedit, & loca illa præcipuè incoluit, quæ à Tiberi extenduntur ad Arnum: Vetuloniæ autem iura dicebat. Primus igitur Etruſcorum Præceptor Noë Ianus, qui quidem ex Saga Scythia Aramæa venit, vixitque in Italia annis 92. Seruauerunt Etruſci antiquitates ſuas à diluuio uſque ad Cecinnam Volturenum, quod teſtatum reliquit Cato in Originibus his verbis. Sangni gentilem Sabi pronuntiant Sabini, Sanctum Romani, Sagam Barbari, à quo & Sagi primi Tuſci, id eſt Pontifices, & ſacri expiatores: ex quo patet leuitas cum loquacitate Græcanica, quâ à Lacedemonijs ortos ſcribunt Sabinos, & Græca origine à σεβῶμαι dictos fingunt. Sed Roma tum rudis erat, cum relictis lit-*

teris & diſciplinis Etruſcis, mirabunda Græcis fabulis rerum, & diſciplinarum erroribus ligaretur; quas ipſi Etruſci ſemper horruerunt: neque ob id Latinas quidem voluerunt ſuſcipere, uſque ad Cecinnam Volturenum, magiſtrum Quadrigarum, & augurum principem, patrem Menippi, & auum Menodori, quas ante illum pater eius Volturenus, auusq́; Titus, & proauus Turrenus, ſemper Romanis Principibus cariſſimi renuerunt, cum ad eas recipiendas urgerentur. Nam ipſe Turrenus patre Helbio Volture-no, & Regum Etruſcorum ultimo ad lacum Vadimonis cæſo, equidem ad reddendam urbem Etruriam anno 2. Olymp. centeſimæ vigeſimæ quartæ allici potuit: ſed ad recipiendas Latinas litteras nunquam perſuaderi potuit. Hæc Cato. Ne autem Pelasgicam, Lydiamve fuiſſe Etruſcam linguam quis credat, multa argumenta eſſe poſſunt: inter quæ illud præcipuum, quod omnia ferè Etruſca vocabula Hebraicam habeant, & Chaldaicam originem, quod in nominibus locorum atque hominum facilè eſt cognoſcere. Vt enim ab ipſo prouinciæ nomine exordiar, Tuſcia Hebraicæ originis eſt vocabulum: deducitur ſiquidem à verbo tes, quo rei exiſtentia declaratur. Multipliciter verò apud Hebræos verbum Tuſcia interpretatur, ſapientia, eſſentia, diuina lex, robur, virtus. Quæ omnia vetuſtiſſimam prouinciæ ipſius nobilitatem præſeferunt. Etenim ſapientes fuere Etruſci, & in ijs quæ ad diuinum cultum ſpectant, ut Ethnici, laudatiſſimi. Porrò Feſulæ dictæ videntur à phaſal, aut p dura paſal, quod ſculpſit, dolauit ſignificat: vnde Feſul, ſeu Peſul idolum ſculptile: Quamquam Viterbienſis velit dici Feſulai, id eſt tranſitum paludis. Volaterra ab Vala, id eſt antiquus, & tur, mons; ſcilicet antiquus mons. Carratia à Chir & iarcach, hoc eſt murus, vel ciuitas Lunæ. Aretium ab Arex, id eſt terra. Arnus videtur nomen adeptus à torrente Arnon, qui Iordanem illabitur: quæ dictio multipliciter ex Hebraica origine deduci poteſt: Etenim Arnus ab Arun, id eſt nobilis, vel Princeps, eo quod fluuius iſte nobilior ſit cæteris Etruriæ fluuijs. Præterea ex propriis hominum appellationibus eadem veritas clarè pateſit. Nam Turnus, & Turan ſonat Princeps, idq́; Chaldaicè; un-

de priſco more Turanni, & Tyranni dicti fuere Imperatores, Reges. Mezentius à zanzan, id eſt, terrorem incuſſit; unde Mezanzean, terribilis, terrorem incutiens. Lauſus, quaſi Lais, & Laus, id eſt leunculus. Tarcon, à Tarach, laborauit, id eſt, laborioſus. Camillus, à Caſam, auguratus eſt, interpretatus eſt; & affixa voce el, Deus, Coſmel, Dei augur, vel interpres. Quod enim iuniores dixere Camillum, Caſmilum ſeniores. De cuius verbi origine plura apud B. Briſſonium lib. de ritu nupt. Porſenna videtur à verbo Paras, extendit, aut ſeparauit; item paras denotat eques. Tanaquil fortaſſe à verbo nachal: id eſt, hæreditatem cepit. Metabus à verbo Metib, ab origine Tob, id eſt, bonum faciens. Camers, id eſt Sacerdos, unde Comarim apud Hebræos ſacerdotes, eo quod pullis veſtibus induantur. Meſſapus, id eſt, Additus, quaſi Muſaph, aut Muſap, à Iaſaph: hoc eſt, addidit: unde & apud Hebræos eadem ſignificatione Ioſeph. Tagus à Thuga; id eſt, ſollicitudo. Numanus, quaſi Neeman, à verbo Aman; hoc eſt fidelis. Hæc igitur ego cum animaduertiſſem, quique ſcirem, Eugubinam ciuitatem in Etruriæ finibus ſitam; tum viderem tabellam à dextera in ſiniſtram, Hebraico more ſcriptam; non aliunde quam ab ipſis Hebraicis, Chaldaicisque originibus eius ſenſus (ſi ulla id verè præſtandi adeſſet ſpes) putaui eſſe eruendos. Characteres certè Latini ſunt: ſed inuerſi. Magna tamen eorum pars iis ſimilis eſt, quibus minuſculis in litteris exarandis utimur; ut videre eſt in b, g, m, n, p, r, s, t. Ipſa etiam ſ haud ſatis à noſtra minuſcula abhorret, ſi haſtulam in noſtra deorſum flexam erigas. Mirum nihilominus nullam hic haberi aſpirationis notam; qua quidem non Latini modò; & Græci, ſed Hebræi, Chaldæi, & Arabes frequentiſſimè uti ſolent. Itaque cum ex Hebraicis & Chaldaicis fontibus interpretationem haurieindam pro certo haberem, qua remota ratione nihil aliud omninò, unde id commodè fieret, poteram excogitare, eam tandem viam ſeriò ingreſſus ſum; primum quam diligentiſſimè curaui, ut ſeruilibus litteris remotis radicales, hoc eſt, præcipuas, in quibus tota Hebraicorum verborum vis conſiſtit, inueſtigarem, atque inde ſignificationes, & vim opportunè cognoſcerem.

Quod ut attentavi, mirum eſt, quantæ mihi hac in re obſcuriſſima, perplexiſſima, & tenebris Cimmeriјs denſiore, ſeſe obtulerint facilitates. Nonnulla tamen haud parvum mihi negotium fecere, nempe aliquot nomina, quorum inter Hebraicas radices nullas reſpondentes inueniebam, tum notularum perplexitas. Neque enim ulla ratione dignoſcitur differentia inter ain, & aleph, inter teth, & thau, inter ſin & ſcin, & ſamech; inter zain, & zade: Vix etiam in ipſo contextu Grammatices obſeruatur ordo, licet quædam Hebraicæ linguæ appareant veſtigia: videtur enim i littera ſtare in principio, loco vau coniunctivæ particulæ: atque Et loco Eth, quæ apud Hebræos eſt accuſandi nota. ef quoq; pro Hebraico aph, hoc eſt etiam. Inſuper maximam nobis moleſtiam tulit, quod lingua hæc, etſi ex Hebraico fonte manare videatur, temporis tamen diuturnitate, & aliarum linguarum mixtione multum, ut conſentaneum eſt, de priſtino & genuino candore amiſerit. Quam difficultatem abſque dubio is inter nos experiretur, qui Latinæ linguæ auxilio, vernaculè apud nos ſcripta interpretari conaretur. Quidquid ſit, felicius quam credi à quopiam poſſet, res ſucceßit. Nam ex tota ſerie orationis, & ordine rerum quas continet, facile quiſpiam, niſi moroſus prorſus fuerit, haud penitus nos à ſcopo aberraſſe, cognoſcere poterit. Ceterum, ne cui impoſturam feciſſe videamur, ſingillatim verborum omnium, quæ in tabella habentur, ex Hebraico & Chaldaico idiomate rationem infra afferre conabimur.

RVDFVCIFV) *Uſu animaduertimus, affixam fu in hac tabella idem poſſe quod Hebraicum nu, id eſt, noſter. Porrò in hac dictione radicales ſunt r, p, c. Etenim p, quem raphatum dicunt Hebræi, ipſius f ſonum reddit: ſignificat autem raphac adhæſit, innixus eſt. Unde ruphuc, ſeu rudfuc (videtur enim d commodioris pronunciationis gratia interpoſita, id, cui quis adhæret, innititurve. Is verò Rex eſt: & propterea Græci Reges, βασιλίας, hoc eſt, populorum baſas indigitarunt. Potuiſſemus etiam vertere, ſocius noſter.*

EDADVNF) *Ed particula videtur nomini appoſita, qualis eſt eth Hebræorum: Ultima quoque f affixa eſt, ut etiam ſuperior ſu, & eodem ſenſu. Nuda ergo radix eſt* ארון *adun, id eſt, Dominus, Hebræi etenim Adon Dominum vocant.*

SFEDVOBLAS) *Nomen, ut veroſimile, Principis, cuius elogium tabella hæc habet: Quis autem is fuerit, eſt noſſe difficile: neque enim Eugubina hiſtoria illorum temporum, ſi modo ſcripta fuit, ad hanc uſque ætatem noſtram pervenit: Atque ſi ſcripta fuit, obſcura certè fuit: Civitatum enim, quæ non præcipuæ ſunt, res geſtæ, & Regulorum nomina, temporis diuturnitati cedunt, & facile evaneſcunt.*

ESKAMIFV) *Radix eſt,* שכם *ſacam, ſurrexit. Vnde hiſchim, tranſitivum verbum ſurgere fecit. Vnde eſcami, excitator, & ſu, noſter.*

ACEIFV) *Hebraicè* אח *ach eſt frater, Accifu, frater noſter.*

INVMEK) *I diximus ſtare loco uau, copulatiuæ particulæ, & Nvmek à radice Chaldaica* נמס, *legem tulit. Inde Nomek, ſeu Numek legislator.*

FDFIAMA) *Duo videntur verba copulata* FDFI, AMA. *Apparet autem* FDFI, *manaſſe à* פדה *pada, vel fada, liberauit. Vnde adfixa ſi interpretamur liberatrix noſtra,* AMA *verò mater: quod enim Hebræi dicunt* אם *im, ...idæi efferunt ima.*

SRANFI) *Aliquando qui tabellam exarauit, vel caſu aut errore, uſuve ductus, aliquas vocales omiſit, ut hîc* SRANFI, *pro* SARANFI. *Eſt autem* שרה *Sarah Domina,* N *verò, vel repletiua littera eſt, vel Etruſci pro* SARA, SARAN *uſurpabant. Quanquam ipſimet Hebræi & Arabes, atque Chaldæi Saran Principem dicunt.*

FDIAFEGDA) *His etiam me iudice ſecunda vocalis deſideratur poſt f: Videtur autem nomen proprium fuiſſe uxoris ipſius Sfeduoblæ.*

RDVSEKAFV) *Radix* רסס *raſac, Chaldaicè contriuit. Vnde* RDVSEKA, *contritio.*

EPEK) *Radix* אפק, *eduxit.*

SVRDV) *á* סרד *ſarad; Chaldaicè expulit.*

SESE) *Hebræis* שש *ſces, ſex. Vnde ſciſci, ſextus, & ſeſe, ſexies.*

EDEBLVMA) *Ed appoſita particula;* EBLVMA *nos Aulum interpretamur: quandoquidem Hebraica beth, modò b modò u ſonos imitatur. Quis autem fuerit iſte Eulus, Auluſvé, penitus me ignorare profiteor. Certe multos Aulos Romana agnoſcit hiſtoria,*

CESVNE) *Hebraica radix* חסן *chaſan. Denotat fortis fuit, prævaluit. Chaſin fortis. putamus hac dictione Conſulem ſignificari. Fortaſſe corrupto leviter verbo barbaré* N, *loco* L *poſita, & o in e mutata, vt Ceſul Conſul, quod inſuper ſequentia evincunt.*

RVEMVNES) *Dubitandum nemini arbitror, hac voce Romanæ ſignificari, ut ſit adiectivum eius quod ſequitur Rurpibes, id eſt, Reipublicæ. Illud etiam dignum animadverſione, affixione* s *finali, Etruſcá Grammatica Genitivum fieri. Certe annotat Viterbienſis, Etruſcos veteres Romulum & Remum, Rumulum & Rumum appellaſſe, tum Romanos Rumneſes.*

RVRPIBES) *Vel ex hac ſola dictione facile cognoſcitur, quam fœde Etruſci Latina vocabula mutilarint: Etenim cum in hac dictione Reſp. ſit* s *poſt* E, *illi eius vice poſuerunt* R, *quandoquidem ut notat idem Viterbienſis, Tuſci uſi ſunt littera* R *pro* S, *ut loco Thurſena, Thurrena: Porrò paulò inferius ſcriptum invenimus Rurpikes: Cum enim in Latinæ dictionis calce ſint conſonantes* B *&* C, *ipſi modo hanc, modo illam abiecerunt & ſuſtulerunt.*

REFENAFA) *á* רפה *debilitavit.*

ISEK) *I, copula,* SEK *á* שוק, *conturbavit, ad curſum incitauit. Eſt autem proprie inter currendum collidere crura. Ita exponit Dauid Kimhi.*

APRIFV) *ab* אנס *vim intulit.*

EDEDEDVNF) *primum ed affixum. Reliquum dictionis radix eſt á* נוד, *mouit.* F *affixum.*

CARIPVS) *ex eo quod ſequitur Ruemune Ceſune, id eſt Romanum Con-*

ſulem.

ſulem apparet, hoc nomen eſſe proprium hominis cuiuſpiam. Cum autem B *facile tranſeat in* P *antiſtichamlitteram, & i manifeſtò videatur extranea, in eam ſententiam veni vertendum eſſe Carbonem; qui quidem Carbo è multis, de quibus Romanæ hiſtoriæ, qui fuerit, prorſus neſcio. Vnũ ſcio, Papirium Carbonem Conſulatum geßiſſe cum Cecilio Metello, An. urb. cond. 641. Item cum Mario Gratidiano an. 672.*

ASAMAF) *videtur eſſe à radice aſam, deſolauit.*

EDABLAMAP) *Ed, particula adiuncta. Radix poteſt eſſe* אבל *Abal, plorauit, unde Ebel, luctus. Cum autem in fine adſit radicalis* M, *fieri poteſt, ut ſit à radice Balam, compeſcuit; & vertendum cohibitorem. P, demum calci dictionis adiecta idem valet quod ſ, diximus enim apud Hebræos p, & ſ eandem eſſe litteram. Vnde & nos Hebræos imitati, Phænices dicimus & Punicos, Palæſtinos, Philiſtinos. Sed & Pharaonem Hebræi efferunt Parhao.*

ASEBEFES) *Hoc nomen & proximè ſequentia, ac ſi eſſent propria, tranſtulimus: Neque enim aptè interpretationem viſa ſunt admittere. Fuerunt forte an Latronum Duces, agrorum vaſtatores. Hinc nomina* [illegible] *obſcura.*

REDFENFV) *à radice* רדף. *perſequutus eſt.*

REDSNIMV) *à radice* רסן *Raſan, id eſt, frænauit. Vnde Reſen frænum dicitur. Eſt autem* D *littera adiecta commodioris prolationis gratia. Porrò mu ultimum apparet eſſe pronomen tertiæ perſonæ plur. num. pro quo Hebræi habent Mo, unde lamo, ſignificat eis.*

APRELFV) *Chaldaicè* רפיל *refil. Denotat Princeps, Dux, Vexillifer. vnde nos in latrunculorum ludo Refiles dicimus, quos prope Regem aut Reginam collocamus. Itali Refili, ò Alfieri.*

SFAFIFAFV) *A Chaldaica dictione* סיסוף *ſifuf, vmbraculum. vnde nos Protectores vertimus.*

CESCLES) *Compoſitam eſſe arbitror dictionem hanc à* חש, *feſtinus,*

& קל *leuis. Et hinc velites deſignari, & leuis armaturæ milites.*

SNAFES) *Equos: Etenim* זנף *zenaf, Chaldaicè eſt hinniuit, quaſi hinnientes, vel, quod arridet magis, galeatos: ſiquidem ſanif eſt capitis ornamentum, diadema, vel conus galeæ.*

ASNAFES) *Ab eadem radice nos vertimus equites.*

SEKAKNE) *A radice* שחח *ſacach Hebraicè contudit.*

KLAKLES) *effuſiones, à Chaldaico verbo* סלח *calach, effudit.*

RVSFIN) *ſagittarios: Quandoquidem* רשף *reſef ſagittam ſignificat Heb. quamuis multipliciter verbum hoc ab illis exponatur. Poteſt etiam deduci à Chaldaico reſua; hoc eſt, Principes, & familiarum capita: facile enim u & b tranſeunt in f.*

INVK) *fortaſſe eſt à* נכן *nacan, Chaldaice haſta: Nos Haſtatos vertimus.*

VMFV) *Hebraice* אום *Populus, vel Natio. Fu relatiuum affixum.*

RVFDE) *A* רפד *rafad, ſtrauit.*

SRE) *Deſideratur, ut par eſt, a, ſitque integra dictio* SARE. *Eſt autem Sar, Princeps, Dux.*

EDVS) *Ab Hebraica radice* דוש *dos, vel dus, contriuit.*

CESFIBIA) *Videtur eſſe à verbo* חסב *chaſab, reputauit, conſiderauit. vnde chaſub, vir honoratus, nobilis.*

MEGA) *A verbo Mog, vel mag, liquefactus eſt, ſolutus, tabefactus.*

SKALBEFA) *Seruiles ſunt s, c, l; prima ſce Hebraicè ſonat qui: caph* C *comparationis nota: Lameel L ſignificat Ad vel In. Be loco Ab, vel Aba, pater. Et ſyllaba fa loco relatiui adiuncti, noſter.*

KVNIKAT) *Sepulchrum. Chaldaicè* קנקן *cancan. Vrna, vas.*

AREOFDE) *à* רפד *rafad, ſtrauit, reclinauit.*

ESVG) *A radice* סוג *ſog, vel ſug, circumſepiuit, vallauit: Vnde ſugah circumſeptum, vallum, & ſig, ſepes.*

FESFEDV) *Videtur eſſe à verbo* ספד *ſaphad, plorauit, luxit.*

ASA) *A Chaldaica radice* אס *as, medicatus eſt. vnde aſa, medicina.*

ASAMA) *Hebraicè* שמם, *deſolauit, vaſtauit. vnde* SEMAMA, *deſertum, deſolatum.*

SEKARNE) *videtur eſſe à radice* סכך *ſacac, operuit.*

SVCAFV) *Ab eadem radice. vnde ſucah, tabernaculum, umbraculũ.*

CESCBBA) *Littera* C, *vel kaf ſeruilis, & comparatiua ſacab, dormiuit.*

REDSVNFDV) *videtur eſſe à* רצף *razaf, ſtrauit, & fortaſſe* D *ante* S, *exprimit hic vim tzade.* N *autem inſertum videtur euphoniæ gratia. Sternere autem hoc loco accipiendum putamus, ut denotet cadauer in loculo collocare..*

SVRV) *A Chaldaica radice* סרה *ſarah, effudit.*

OVLE) *videtur eſſe ab* אל *el, fortis.*

INVFEK) *à Chaldaica radice* נפק *neſac, eduxit:*

FVSDE) *Chaldaice* פזד *pazad, fouea. vnde videtur deduci faſde vel fuſde.*

SVRDE) *Chaldaicè* סרד *ſarad, miniſtrauit. vnde Surda, miniſterium, [illegible]um.*

FEOFEPIM) *Hebraicè pi, vel phi, os denotat, & phiphi os os : hoc eſt, Interpres. Atque hac voce pro interprete utitur ſacer textus Exodi, dicente Domino Moſi, Aaron erit tibi Lephi, id eſt, pro ore, hoc eſt, interprete.*

EFV) *videtur ab* אפף *afaf, amplexus eſt, circumdedit, vel idem valet quod Hebraicum af, etiam, atque.*

CELFV) *Hebraicè* חיל *cail, virtutem denotat; fu pronomen.*

ANFENFV] *videtur à Chaldaico verbo* אניף *anif, eleuauit.*

ADBLAG] *videtur compoſita dictio hæc ex* בלה, *ſenuit; &* פג *pag vel phag, corruptus eſt.*

CASVS] *Chaldaicè* קשיש, *& Latinè Caſcus.*

VGESFNE] *A* גסף *gaſaf, Chaldaicè, putruit.*

RDVTVBE] *Compoſita dictio à* רדה *radah, dominatus eſt. vnde redu, Imperium, & Ton, vel Tub Hebraicè bonum.*

KEBV) *Chaldaicè* סבה *cubah, Domus. Aliquando putauimus hoc verbo kebu Eugubium denotari, quaſi Kubium. Sed cum Iguuium genuinum ſit & vetuſtiſſimum vrbis nomen, id affirmare temerarium duximus. Ceterum quod ad Iguuij nomen ſpectat, facile in Hebraicam originem referri poteſt, ut ſit compoſitum ex* אי*, I, hoc eſt, Inſula, &* גוים *goim, id eſt, gentium. Quaſi Iguuium, Inſula gentium, vel gentilium. Id quoque notandum, inſulam Hebræis non ſemper terram mari circumfuſam denotare, ſed Gentem, Populumve ab alijs ſeparatum. Fortaſſe enim priſcis illis temporibus ritus Noë ſacros Eugubini non admiſerunt, & ideò Gentiles illos appellarunt.*

KLEFDA] *Chaldaicè* כלפל *calphal. Baculus capitatus, & Imperatiuum ſceptrum. Idem valet celſatha. Facta ergo tranſpoſitione cal in cla, vel cle, ſit clefda, vel klefd.*

CVGEFES] *Hebraice* חוג *chug, eſt circinare. vnde cugefes fortaſſe dicebant circinatores & fabros.*

SEKAKNIS) *à Succah, tabernaculum.*

SCERIS] *Hebraice Sachauds, Iuuentus. vnde abbreuiatum ſceris, Iuuenis.*

OEDI) *Hebraice* איד *ed, hoc eſt, perditio. Oedi, id eſt, perdidit.*

ETADIAG] *Et, videtur particula addita : ſed daag denotat mœrore affectus eſt.*

FABET] *Huic dictioni nullam Hebraicam, Chaldaicamve conſimilem inuenimus. Fortaſſe nomen eſt proprium.*

FEDEV) *Apadah, vel ſadah, redemit.*

CVMALFV) *Chaldaice & Hebraice* כמל *camal: ſuccidit. vnde Cumel, ſucciſor.*

APKANI] *Ab* אנס*, vel aſac, vim intulit.*

Cane-

CANEFV) *Hebraice* קנא *china, inuidit, odio proſequutus eſt.*

KVMAFES) *Hebraice* קום *cum, ſurrexit. vnde Camim, adverſarij, inſurgentes in nos.*

ESVNV) *Hebraice* אסון *aſon: mors, perditio.*

VPEFV) *Ab* אסף*, aſaf, amplexatus eſt.*

FARISFENV) *Hebraice* פרש *eques.*

OABEFV] *Hebraice* אהב *abab, dilexit. vnde obeb, vel oeb, amicus, & forſan Etruſce oab.*

RVNF) *Hebraice* רנה *rana, cecinit, laudauit. Sed & Rune Princeps ſonat: Ita enim Cato in fragmentis. Laronem Etruſci, & Larunem, & Arunem vocant nobilem Principem.*

GDEOFV) *Hebraice* גדד *gadad. Eſt, ad bellum accingi. vnde gbed, & ghedud, turma, exercitus.*

AR) *Hebraica dictio,* אור*, lux, à radice Ar.*

IFEK) *I, copula eſt: Fek à* פוק *poc, vel foc, eduxit.*

GAK] *Fortaſſe à radice goac Hebraice, eduxit. vnde Gac, eductor. Quamquam hoc loco k ſit loco cheth, quæ littera exprimit vim koph.*

VSF] *Ab Hebraico* אסף *Aſaf, congregauit. Vnde oſef, vel Etruſce uſef, congregator.*

GVFV) *Hebraice* גוף*, cadauer.*

OVNFAC) *Ab aſac, eduxit.*

RIPI) *Ab Hebraica radice raſah, torpuit, diſſolutus eſt.*

RDV) *A radad, attenuauit.*

REOASF) *Hebraice Reſef, fauillam denotat.*

VDES) *V, videtur copulationis nota. Des, cinis. Nam Hebraice Deſe cinis eſt.*

NEIPO) *A radice nof, vel nop, ſtillauit, irrigauit, ſuffiuit, unguentis obleuit.*

ABS) *Chaldaice & Syriace Aba Pater, id eſt, s gignendi nota.*

Interpretata iam, Deo auſpice, Tabella, reliquum eſſet de ijs, quæ ad eius hiſtoriam pertinent, aliquid in medium adducere: verum enimuero, cum ea obſcuriſſima ſint, & penitus extra cognitionem noſtram, audaciſſimi eſſet ingenij, quippiam ea de re certi proferre. Tu Lector,

Viue uale: ſi quid nouiſti rectius iſtis,
Candidus imperti, ſi non, his utere mecum.

AVGVSTÆ VINDELICORVM
imprimebat Dauid Francus.

Anno MDCXIII.